

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

Ordu Kenti Örneğinde Kentlilik Bilinci

Urbanity Awareness in Ordu Province

Murat YEŞİL

Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Murat YÜKSEL

Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Editör/Editor-in-Chief

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN

Editör Yardımcıları/Co-Editors

Doç.Dr.Sema AY

Dr.Hilal YILDIRIR KESER

Uygulama/Design

Dr.Yusuf Budak

Tarandığımız Indexler / Indexes

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir. Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz. All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors. None of the contents published cannot be used without being cited.

Yayın ve Danışma Kurulu / Publishing and Advisory Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
 Prof.Dr.Marijan CINGULA (University of Zagreb)
 Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)
 Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)
 Doç.Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)
 Assoc.Prof.Dr.Mariah EHMKE (University of Wyoming)
 Assoc.Prof.Dr.Ausra REPECKIENE (Kaunas University)
 Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University "Constantin Brancusi" of TgJiu)
 Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)
 Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)
 Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)
 Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)
 Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)
 Dr.Murat GENÇ (Otago University)
 Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

Hakem Kurulu / Referee Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
 Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
 Prof.Dr.Marijan CINGULA (University of Zagreb)
 Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)
 Prof.Dr.Mehmet Sami DENKER (Dumlupınar Üniversitesi)
 Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Zeynel DİNLER (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Hasan ERTÜRK (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Bülent GÜNSOY (Anadolu Üniversitesi)
 Prof.Dr.Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Bekir PARLAK (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)
 Prof.Dr.Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI (Süleyman Demirel Üniversitesi)
 Prof.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)
 Prof.Dr.Veli URHAN (Gazi Üniversitesi)
 Prof.Dr.Uğur YOZGAT (Marmara Üniversitesi)
 Doç.Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)
 Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)
 Doç.Dr.Hakan ALTINTAŞ (Sütçü İmam Üniversitesi)
 Doç.Dr.Hamza ATEŞ (Kocaeli Üniversitesi)
 Doç.Dr.Canan CEYLAN (Uludağ Üniversitesi)
 Doç.Dr.Kenan DAĞCI (Yalova Üniversitesi)
 Doç.Dr.Kemal DEĞER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
 Doç.Dr.Kadir Yasin ERYİĞİT (Uludağ Üniversitesi)
 Doç.Dr.Ömer İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)
 Doç.Dr.Vedat KAYA (Atatürk Üniversitesi)
 Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)
 Doç.Dr.Burcu KÜMBÜL GÜLER (Kocaeli Üniversitesi)
 Doç.Dr.Veli Özer ÖZBEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)
 Doç.Dr.Serap PALAZ (Balıkesir Üniversitesi)
 Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University "Constantin Brancusi" of TgJiu)
 Assoc.Prof.Dr.Ausra REPECKIENE (Kaunas University)
 Doç.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)
 Doç.Dr.Sevtap ÜNAL (Atatürk Üniversitesi)
 Doç.Dr.Sevda YAPRAKLI (Atatürk Üniversitesi)
 Doç.Dr.Gözde YILMAZ (Marmara Üniversitesi)
 Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)
 Yrd.Doç..Dr.Aybeniz AKDENİZ AR (Balıkesir Üniversitesi)
 Yrd.Doç.Dr.Doğan BIÇKI (Muğla Üniversitesi)
 Yrd.Doç.Dr.Cantürk CANER (Dumlupınar Üniversitesi)
 Yrd.Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)
 Yrd.Doç.Dr.Ceyda ÖZSOY (Anadolu Üniversitesi)
 Dr.Murat GENÇ (Otago University)

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

ORDU KENTİ ÖRNEĞİNDE KENTLİLİK BİLİNCİ

URBANITY AWARENESS IN ORDU PROVINCE

Murat YEŞİL

Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Murat YÜKSEL

Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Aralık / December 2016, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/Special Issue, Page: 43-65
ISSN: 1305-7979

ORDU KENTİ ÖRNEĞİNDE KENTLİLİK BİLİNCİ

URBANITY AWARENESS IN ORDU PROVINCE

Murat YEŞİL

Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Murat YÜKSEL

Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

ÖZET

Kentlilik bilinci, kentte yaşayan insanların kenti oluşturan unsurların bir parçası olduklarının farkında olarak kente uygun davranışlar göstermeleridir. İnsanların yaşadıkları kentin niteliklerini değiştirecek bir etken olduklarını bilerek aidiyet duygusu geliştirmeleri, kentlilik bilincini oluşturan önemli bir koşuldur.

Araştırmanın konusunu, kentin sunduğu fiziksel, sosyal, kültürel ve ekonomik imkanlarıyla bağlantılı olarak kentte yaşayan insanların memnuniyet düzeyleri göstergesi ışığında ortaya çıkan kentlilik bilinci değerlendirmesi oluşturmaktadır. Kentlilik bilinci hususunda analizler yapılarak mevcut duruma yönelik sonuçlara ulaşmak ve kent bütününde kentlilik bilincini artırmaya yönelik öneriler sunmak araştırmanın amacını teşkil etmektedir.

Çalışma kapsamında; Ordu kentinin merkez ilçesi Altınordu'da, Haziran-Ekim 2015 tarihleri arasında tesadüfi örnekleme tekniği ile 400 kişiye anket uygulanmıştır. Katılımcılara kentlilik bilinci ile ilgili 14 farklı soru yöneltilmiş ve bu sorular ile cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, meslek, Ordulu olma-olmama, büyükşehirde yaşama-yaşamama arasında anlamlı ilişki olup olmadığının tespit edilmesinde ki kare analizinden yararlanılmıştır. Verilen cevaplar kentlilik bilinci ekseninde değerlendirildiğinde; kentte çevre kirliliği, insan davranışları, kent kültürü, gürültü vb. konularda sorun olduğunu belirtenlerin oranının % 50'nin üzerinde olduğu görülmüştür. Ülkemizde insanların büyük bir kısmının kentlerde yaşadığı göz önüne alındığında, insanların birbirlerinin yaşama haklarına saygı duymasıyla ilgili bu hususların oransal olarak % 50'nin üzerine çıkması kentlilik bilinci açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Kentlilik bilinci, Kentleşme, Kent kültürü, Ordu

ABSTRACT:

Urbanity awareness is the display of proper behaviors by the people living in urban sections with the awareness that they are a part of components constituting the city. Developing a sense of belonging with the knowledge that they are a factor able to alter the qualifications of the city they live in is a significant pre-condition for urbanity awareness.

=====

The objective of the present study was to assess the urbanity awareness of people living in province based on their satisfaction levels with the physical, social, cultural and economic opportunities of the city. The primary target was to achieve outcomes about the current status through analyses on urbanity awareness and to provide recommendations to raise the urbanity awareness levels throughout the province.

Within the scope of the study, a questionnaire was applied to randomly sampled 400 people living in Altınordu central town of Ordu province between June-October 2015 dates. With regard to urbanity awareness of the participants, 14 questions were asked. The relationships between these questions and gender, age, education, income, profession, being a resident of Ordu, living in greater city were assessed through chi-square tests. When the participant responses were assessed around the urbanity awareness, it was observed that the ratio of participants indicating problems about environmental pollution, human behaviors, urban culture, noise and etc. was over 50%. Considering the fact that majority of people are living in cities in Turkey, the ratios over 50% indicating the problems about the respect of people to right of life of each other may be considered as a negative issue with regard to urbanity awareness.

Key words: Urbanity awareness, urbanize, urban culture, Ordu

1.GİRİŞ

Antik kentlerden ortaçağ kentine, sanayi kentinden günümüz küresel kentlerine geline süreçte kentler, siyasi ya da askeri otoritenin, ticaretin ve eğlencenin merkezi olmuşlardır. Ayrıca her dönemin kentinin kendine has birtakım özellikleri olduğu da görülmektedir.

Günümüzün modern kentlerinden farklı olarak geleneksel kentler, daha küçüktür ve surlarla çevrilidir. Kenti saran surlar hem güvenliği sağlar hem de kenti kırsal alandan ayırır. Halkın bir araya geldiği bir meydanın yanı sıra kent içinde dini tapınaklar ve çeşitli anıtlar bulunmaktadır. Ayrıcalıklı sınıf – yönetici, soylu, elit vb.- kentin merkezinde ikamet ederken, diğerleri kentin çeperinde yaşamaktadır. Sokaklar dardır. Mahallelerdeki yerleşim düzeni etnik ve dini temele göre şekillenmiştir. (Rittersberger-Tılıç, 2011:3-7). Şehrin dışındaki duvarlar anlamına gelen “Getto” terimi ilk kez Venedikli Yahudilere ayrılan mahalleler için kullanılmıştır (Macionis, 2012:577).

Kent, fiziksel, sosyal, kültürel yapı ile ekonomik koşulların şekillendirdiği fiziksel bir mekan ve sosyal bir yaşam ortamıdır. Doğal kaynakların sunduğu olanaklardan yararlanmak amacıyla bir araya gelerek yerleşik hayata geçen ilk insanlar, kentlerin ortaya çıkmasının öncüleri olmuşlardır (Özer, 2016:271). İlerleyen dönemlerde gelişen ulaşım, sağlık, eğitim ve sosyal olanaklar ile ulaşılan yüksek yaşam standardı ve sosyalleşme ihtiyacı insanların bir arada yaşamalarını zorunlu kılarak, zaman içerisinde artan nüfus ile fiziksel olarak kentlerin büyümelerini sağlayarak kentleşme sürecini başlatmıştır.

Kent tanımlamalarında birçok değişken kullanılmaktadır. Wirth (2002:90-97) kent tanımı yaparken üretimin özelliği, büyüklük, yoğunluk, heterojenlik ve bütünleşme gibi bazı temel

değişkenler kullanmaktadır. Bir diğer ifadeyle, “kent tarımsal olmayan, üretimin yapıldığı, tüm üretimin denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği, belirli teknolojinin kullanıldığı, nüfusun belli büyüklük ve yoğunluğa ulaştığı, heterojenlik ve bütünleşmenin var olduğu (Erkan, 2010:18)” bir yerleşim yeri olarak tanımlanabilir.

Kentler, ilk ortaya çıkışlarından Sanayi Devrimi’ne kadar çoğunlukla bir azınlık deneyimi olarak kalmış, sanayileşmeye kadar işlevsel ve yapı açısından çok az bir dönüşüm geçirmişlerdir. Sanayileşme ise, kentlerin hızla büyümesine ve bir olgu olarak kentleşmenin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yani çağdaş manada kentleşme, nüfus hareketleri ile birlikte ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2004:252).

Kentleşme toplumsal değişme sürecinin bir boyutudur. Batı’da Sanayi Devrimi’yle başlayan bu değişim günümüz az gelişmiş ülkelerinde farklı bir biçimde gelişmiş ve en dinamik toplumsal gerçeklerin başında yer almıştır (Es ve Ateş, 2004:212). Kentlerde ulaşılabilen imkanların çokluğu ve çeşitliliği, günümüzde kentsel alanları insanlar için cazibe merkezi haline getirmiştir. İnsanlar başta ekonomik şartların yetersizliği olmak üzere çeşitli nedenlerle kırdan kente göç etmeye başlamışlardır.

Kentleşme, sadece nüfus hareketliliğiyle açıklanabilecek bir süreç değildir. Kentleşme toplumsal yapıda birçok değişimi de beraberinde getirmiştir. Ayrıca, insan davranışlarını da yaşadıkları yere göre değiştiren bir süreçtir. Kentleşme ise, kent kültürüne ait birtakım davranış kalıplarının ve tutumlarının benimsenmesi ya da kentte gelen bireylerin yeni koşullara uyum sağlama ve uygun ilişkiler geliştirerek kentin bir parçası olma sürecidir (Güllüpnar, 2011:51, Erkan, 2010: 22).

Kentlilik, bireylerin kentte yaşamanın gerektirdiği koşul ve normları anlamış, özümsemiş ve benimsemiş olmalarıdır. Kentlilik bilinci ise, kentte yaşayan bireylerin kente özgü tavır ve davranışlar sergilemeleri, birer kentli birey olduklarının farkında olmaları ve buna uygun davranışları anlamına gelir. Kentlilik bilinci oluşumunun başlıca koşulu ise bireylerin yaşadıkları kent ile anlamlı ve güçlü bağlar kurabilmeleri ve kendilerini yaşadıkları kentin bir parçası gibi hissetmeleridir (Biol, 2008:28). Kentlilik bilinci kapsamında kentler için ön görülen üç temel yaklaşım ön plana çıkmaktadır (Kentleşme Şurası, 2009:25):

1. Kentin tarihi ve kültürel değerlerinin farkına varmak,
2. Kentin fiziksel, kültürel ve sosyal dönüşümünü gerçekleştirmek,
3. Kente aidiyet duygusunu hissederek, kenti sahiplenip korumak.

Türkiye’de 1950’li yıllardan sonra hızla artan nüfus, tarımdaki teknolojik gelişim ve kent ile kır arasındaki sosyo-ekonomik dengesizlikler sonucu “göç” olgusu ön plana çıkmıştır (Aktaş vd. 2006:51). Kır ve kent arasında meydana gelen kontrolsüz göç yüzünden, gerek kır gerekse kentte doğrudan her

=====

iki ortama da ait olmayan farklı yaşam alanları ve kültürleri oluşmakta ve kentte fiziki, sosyal ve kültürel bir erozyon yaşanmaktadır. Bu erozyonun sonucunda kentsel entegrasyon, sosyal diyalog güçleşmekte, kentliler arasında ortak bir kent kültürü oluşmamaktadır (Kentleşme Şurası, 2009:21).

Ülkemizde özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren göç edenlerin etkisiyle kent kültürüne sahip olamadan gelişen kentlere rastlanmaktadır. Gelişim gösteren bu kentler, yerleşim yerleri, insani ilişkiler açısından bakıldığında ne tam anlamıyla geleneksel kentlerin devamı niteliğinde ne de çağın kentlerine uygun gelişen kentler niteliğindedir (Acungil, 2012:1).

Saban Ökesli (2014:606) tarafından Adana kentinde yapılan araştırmada, özellikle kente sonradan göç eden bireylerin, sosyo-kültürel etkinliklere katılma düzeyinin düşük olduğu, kentli bireyi kendilerinde olmayan veya kendilerini ait hissetmedikleri birtakım özelliklere göre tanımlamaları, kentle yeterince bütünleşemediklerinin bir göstergesidir. Dolayısıyla, kentlilik bilincinin olduğunu söylemekte oldukça zordur.

Acungil (2012:119) tarafından farklı etnik ve kültürel özellikler gösteren Tokat kentinde yapılan araştırmada da katılımcıların kentlilik bilinçlerinin yeterince gelişmediği görülmektedir. Bir diğer ifadeyle, Tokat'ta yaşayan bireylerin ortak bir kimlik geliştirememişlerdir.

Kentsel nüfusun hızlı artışı beraberinde kontrolsüz bir kentsel büyümeyi de getirmektedir. Kentlerin doğal yapısına ve kaynaklarına da zarar verebilecek bu büyümenin önüne yalnızca yasalar ve sınırlamalar ile geçebilmek mümkün görünmemektedir. Bütün göç alan kentlerde, kentlerin değerlerine sahip çıkılması, ancak kentlilik bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi ile mümkün olabilecektir (Keskin vd., 2015:25).

İnsanlar kentin yönetimine katılabildikleri oranda kendileri ile kent arasında anlamlı köprüler kurabilir ve kentlerini sahiplenirler. Tabii, kentin yönetimine katılmak ta tek başına yeterli bir unsur değildir. İnsanlar kentte kendi geleceklerini bulabilmelidirler. Kendi geleceği ile kentin geleceği arasında anlamlı köprüler oluşturan kişiler, kentin geleceği ile daha yakından ilgilenmeye ve kendi gelecekleri için kentin geleceğini önemsemeye başlarlar. Dolayısıyla, kentlilik bilincinin gelişebilmesi için kentin insanlara gelecek vaat etmesi gerekmektedir (Kaya vd., 2007:25).

2.ÇALIŞMANIN AMACI

Ülkemizde bugüne kadar kentlilik bilinciyle ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ordu kentine yönelik günümüze kadar bu tip bir çalışma yapılmamıştır. Kentlilik bilinci hususunda analizler yapılarak mevcut duruma yönelik sonuçlara ulaşmak ve kent bütününde kentlilik bilincini artırmaya yönelik öneriler sunmak araştırmanın amacını teşkil etmektedir. Ayrıca Ordu kentindeki kentlilik bilinci düzeyini bilimsel yöntemler kullanarak sayısal verilerle ortaya koyan bu çalışmanın bu alanda

önemli bir boşluğu doldurarak ileride kente yönelik yapılacak benzer çalışmalar için referans olacağı düşünülmektedir.

3.MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Ordu ili; kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Tokat, Sivas, doğusunda Giresun, batısında Samsun ile çevrelenmektedir. Konumu, 40° 18' - 41° 08' kuzey paralelleri, 36° 52' - 38° 12' doğu meridyenleri arasındadır. Orta ve Doğu Karadeniz bölümlerinde toprakları bulunmakta olup; yüz ölçümü 5963 km²'dir. Kent, kıyı ile birlikte doğu-batı doğrultusunda uzanan, yüksekliği 3000m'yi geçen aşılması güç Doğu Karadeniz dağ sıralarının kıyıda sıkıştırdıkları dar bir bölge ve küçük bir körfezin kenarında kurulmuştur (Anonim, 2014a). 2014 yılı verilerine göre Altınordu ilçesinin nüfusu 195.817'dir (Anonim, 2014b). Çalışmanın ana materyalini Ordu kentinin merkez ilçesi konumunda olan Altınordu ilçesinin farklı mahallelerinde yaşayan insanlar oluşturmaktadır.

3.2.Yöntem

Bu çalışma, bir alan araştırması niteliğinde olup kentlilik bilinci hususunda mevcut durumu saptamaktadır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Bu çerçevede, Altınordu ilçesinde Haziran-Ekim 2015 tarihleri arasında tesadüfi örnekleme tekniği kullanılarak 400 kişi ile birebir anket çalışması yapılmıştır. Anketin güvenilirliği Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı ile tahmin edilmiş ve $\alpha = 0.72$ olarak bulunmuştur.

Anket soruları oluşturulurken önce amaç belirlenmiş, sonra amaca yönelik sorular üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Daha sonra uzman görüşlerine başvurulmuş ve son şekli verilen sorular 50 adet ön anket ile test edilmiştir. Bunun sonucunda gerekli görülen düzeltmeler yapılarak, anket soruları oluşturulmuştur. Anket kapsamında katılımcılara kentlilik bilinci ile ilgili 14 farklı soru yöneltilmiş ve bu sorular ile cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, meslek, Ordulu olma-olmama, daha önce büyükşehirde yaşama-yaşamama arasında %95 güven düzeyinde anlamlı ilişki olup olmadığı ki kare analizinden yararlanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Ki kare analizinin yapılamadığı yerlerde değişkenler arasında mantıksal olarak tutarlı birleştirmeler yapılmıştır. Ayrıca, ki-kare analizinin yapılamadığı veya anlamlı ilişki bulunamadığı yerlerde sonuçlar oransal eğilimler üzerinden yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Özellikler

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	178	44,5
	Erkek	222	55,5
Memleket	Ordulu olanlar	254	63,5
	Ordulu olmayanlar	146	36,5
Büyükşehirde Yaşama	Büyükşehir	243	60,8
	Diğer	157	39,2
Yaş	15-24	39	9,8
	25-34	128	32,0
	35-44	136	34,0
	45-54	80	20,0
	55 ve üstü	17	4,2
Eğitim Düzeyi	İlkokul	12	3,0
	Ortaokul	13	3,2
	Lise	84	21,0
	Üniversite	195	48,8
	Lisansüstü	96	24,0
Gelir Düzeyi	1000 TL'den az	21	5,2
	1000-2000 TL arası	63	15,8
	2001-3000 TL arası	96	24,0
	3001-5000 TL arası	118	29,5
	5001 TL ve üstü	101	25,2
Meslek	Ev Hanımı	19	4,8
	Öğrenci	22	5,5
	Emekli	11	2,8
	Esnaf/Kendi Başına Çalışan	10	2,5
	Akademisyen, Doktor, Avukat vb.	72	18,0
	Yönetici	27	6,8
	Büro Elemanı/Memur	167	41,8
	İşçi	72	18,0

Katılımcılara yöneltilen soruların her biri ayrı ayrı cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, meslek, Ordulu olma-olmama, daha önce büyükşehirde yaşama-yaşamama ekseninde incelenmiş "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" kategorilerinin birleştirilmiş yüzdeleri ile P değerleri tabloda belirtilmiştir.

4.2. Cinsiyet ve Kentlilik Bilinci

Cinsiyet ile kentlilik bilinci arasındaki ilişki Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre, cinsiyet ile “esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım; pazar esnafının davranışlarından memnunum; deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir; esnafın tutum ve davranışlarından memnunum ve oyun aletleri ve oyun alanı temizdir” arasında anlamlı bir ilişki ($P<0.05$) bulunmuştur. “Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir” ile ilgili ki-kare analizi yapılamamıştır. Verilen cevapların oransal eğilimine bakıldığında hem erkeklerin (%91.6) hem de kadınların (%84.2) büyük bölümünün Ordu’nun bir kent müzesine ihtiyacı olduğunu düşündükleri görülmektedir. Ayrıca, “Esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım” diyen erkeklerin oranının %69.8, kadınların ise %76.1 olduğu görülmüştür. Özellikle, pazar esnafının davranışlarından memnun olan kadınların oranının, erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Buna karşın, erkekler kentin gürültüsünden (%59.7) daha fazla rahatsız iken, genel temizliği (%28.9) ile deniz, kumsal ve sahil temizliği (%24.3) konularında kadınlara göre daha yüksek memnuniyet düzeyine sahiptirler. Sonuçlara daha detaylı baktığımızda, ulaşım personellerinin ve pazar esnafının davranışlarından memnuniyet oranının kadınlarda daha yüksek olması, bu hizmet alanında çalışanların davranışlarının cinsiyete göre farklılaştığı şeklinde yorumlanabilir. Trafik kurallarına uyma açısından erkeklerin daha az memnun olmaları, trafikte daha fazla zaman geçirmeleriyle açıklanabilir. Ayrıca oyun aletleri ve alanları ile deniz, kumsal ve sahil temizliğinden kadınların daha az memnun olması, beklentilerinin daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Tablo 2. Cinsiyet ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Cinsiyet		
	Kadın (%)	Erkek (%)	P
Oyun aletleri ve oyun alanları temizdir	15.8	21.6	0.024
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	19.2	6.8	-
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	36.5	31.5	0.079
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	32.9	39.2	0.735
Esnafın tutum ve davranışlarından memnunum	23.6	22.1	0.037
Esnafın müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	24.7	25.2	0.323
Pazar esnafının davranışlarından memnunum	29.9	17.2	0.003
Kentte çok fazla gürültü vardır	53.2	59.7	0.345
Kentin genel temizliğinden memnunum	26.9	28.9	0.709
Deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir	12.4	24.3	0.001
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	29.3	23.5	0.596
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	13.5	7.2	0.200
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	91.6	84.2	0.136
Esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	69.8	76.1	0.018

4.3. Memleket ve Kentlilik Bilinci

Memleket ve kentlilik bilinci ilişkisi arasındaki ilişki Tablo 3’de görülmektedir. Tabloya göre; “memleket” ile “oyun aletleri ve oyun alanı temizdir, esnafın tutum ve davranışlarından memnunum, esnafın müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır, Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir, esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım” seçenekleri arasında anlamlı bir ilişki ($P < 0.05$) vardır. Ayrıca Ordulu olmayanların; buradaki bütün hususlarda memnuniyet düzeylerinin Ordulu olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Ordulu olmayanların daha önce yaşadıkları kentlerin bu hususlar açısından daha iyi durumda oldukları düşünülebilir.

Tablo 3. Memleket ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Memleket		
	Ordulu Olanlar (%)	Ordulu Olmayanlar (%)	P
Oyun aletleri ve oyun alanları temizdir	22.6	13.0	0.036
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	14.3	8.9	0.418
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	35.4	30.8	0.479
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	37.7	34.3	0.256
Esnafın tutum ve davranışlarından memnunum	29.9	10.3	0.000
Esnafın müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	31.5	13.7	0.000
Pazar esnafının davranışlarından memnunum	25.6	18.0	0.230
Kentte çok fazla gürültü vardır	58.1	54.8	0.515
Kentin genel temizliğinden memnunum	46.1	23.5	0.074
Deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir	20.0	17.1	0.872
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	30.7	17.9	0.007
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	11.9	6.9	0.203
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	89.0	84.9	0.572
Esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	77.3	80.1	0.004

4.4. Büyükşehirde Yaşama ve Kentlilik Bilinci

Daha önce başka büyükşehirlerde yaşama ve kentlilik bilinci arasındaki ilişki Tablo 4’te yer almaktadır. Buna göre; “daha önce büyükşehirlerde yaşama” durumu ile “alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir ve kentin genel temizliğinden memnunum” seçenekleri arasında anlamlı ilişki ($P < 0.05$) olduğu görülmekte olup; “Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır” ile ilgili ki-kare analizi yapılamamıştır. Daha önce herhangi bir büyükşehirde yaşamayanlar ile büyükşehirlerde belli bir süre yaşayanların memnuniyet düzeylerinin oransal olarak birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle toplu taşıma yapan ulaşım personellerinin tutum ve davranışları hususunda

memnuniyet düzeyinin oldukça düşük olması dikkat çekmektedir. Ayrıca, büyükşehirde yaşayanlar kentin daha az gürültülü olduğunu düşünmektedir. Büyükşehirde yaşayanlarla yaşamayanlar arasında bu husus açısından her ne kadar büyük farklılıklar gözlenirse de, büyükşehirlerde yaşayanların memnuniyet düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, büyükşehirde yaşayanların bir arada yaşama kültürünün, birbirlerinin haklarına saygı duyma oranının yüksek olması gibi kentlilik bilinciyle ilişkilendirilebilecek hususların daha gelişmiş olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Büyükşehirde Yaşama ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Büyükşehirde Yaşama		
	Büyükşehirde Yaşayanlar (%)	Büyükşehirde Yaşamayanlar (%)	P
Oyun aletleri ve oyun alanları temizdir	14.1	21.3	0.458
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	9.9	13.1	0.390
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	32.1	38.3	0.737
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	35.3	32.6	0.003
Esnafın tutum ve davranışlarından memnunum	16.5	19.2	0.602
Esnafın müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	19.4	25.6	0.621
Pazar esnafının davranışlarından memnunum	19.9	19.1	0.944
Kentte çok fazla gürültü vardır	55.6	69.5	0.160
Kentin genel temizliğinden memnunum	26.0	29.8	0.007
Deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir	16.8	14.9	0.697
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	24.6	27.6	0.936
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	11.1	8.5	0.795
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	88.5	85.1	-
Esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	73.2	70.2	0.600

4.5. Yaş ve Kentlilik Bilinci

Yaş ile kentlilik bilinci arasındaki ilişki Tablo 5'te sunulmuştur. Seçenekler arasında yer alan “Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır” ile ilgili ki-kare analizi yapılamamıştır. Ancak bu seçenek ile ilgili oransal eğilimlere bakıldığında, bütün yaş gruplarındaki katılımcıların Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı olduğunu düşündüklerini söylemek mümkündür. Ayrıca yaş grupları ile “Esnafın tutum ve davranışlarından memnunum”, “Esnafın müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır”, “Pazar esnafının davranışlarından memnunum” ve “Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir” seçenekleri arasında anlamlı ilişki ($P < 0.05$) olduğu görülmektedir. Bu noktada

gençlerin iletişim imkanlarını daha aktif kullanmaları, ulaşım imkanlarının gelişmesiyle ve eğitim nedeniyle daha farklı kentleri görmeleri, beklentilerini arttırmakta ve kendi yaşadıkları kent bu beklentileri karşılayamadığında da memnuniyet düzeyleri düşmektedir. Aksine, yaşlı kesimin hem sağlık problemleri gibi çeşitli nedenlerden dolayı hareket etme kabiliyetlerinin sınırlanması hem de yaşın getirdiği daha sakin bir yaşam arzusunun, kentin yoğunluğundan kaçma gibi eğilimlere neden olması, kenti yeterince teneffüs etmemesi ile sonuçlanmaktadır. Bu durum, kentle ilgili sorunlarla da yeterince karşı karşıya gelmemesini doğuracağından, memnuniyet düzeyinin artmasına neden olabilir.

Tablo 5. Yaş ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Yaş					P
	15-24 (%)	25-34 (%)	35-44 (%)	45-54 (%)	55 ve üstü (%)	
Oyun aletleri ve oyun alanları temizdir	15.4	19.5	16.3	21.2	35.3	0.662
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	18.0	12.6	8.9	13.7	18.7	0.540
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	30.8	35.1	33.1	32.4	41.2	0.779
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	23.1	34.6	34.9	45.0	53.0	0.589
Esnafların tutum ve davranışlarından memnunum	35.9	19.5	16.9	26.2	47.1	0.043
Esnaflar müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	28.2	23.5	19.8	28.8	53.0	0.048
Pazar esnafının davranışlarından memnunum	25.7	26.6	17.6	23.0	29.4	0.028
Kentte çok fazla gürültü vardır	51.3	57.0	61.0	50.0	68.8	0.541
Kentin genel temizliğinden memnunum	25.6	28.9	24.3	32.9	35.3	0.456
Deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir	12.8	19.5	16.9	22.5	29.4	0.221
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	23.0	23.6	25.7	31.2	29.4	0.000
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	10.3	7.8	10.4	12.5	11.8	0.606
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	92.3	86.7	83.9	92.5	88.3	-
Esnafların kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	64.1	69.5	69.8	80.0	88.3	0.646

4.6. Eğitim Düzeyi ve Kentlilik Bilinci

Eğitim düzeyi ve kentlilik bilinci arasındaki ilişki Tablo 6'da görülmektedir. Kentlilik bilinci kapsamında değerlendirmeye alınan 14 seçenek ile ilgili ki-kare analizi yapılamamıştır. Ancak oransal eğilimler açısından bakıldığında ise eğitim düzeyi yükseldikçe memnuniyet düzeyinin düştüğü görülebilmektedir. İnsanların eğitim için kendi yaşadığı kentten, özellikle daha büyük ya da gelişmiş şehirlere gitmesi, beraberinde aldığı eğitim nedeniyle her anlamda bilgi ve bilinç düzeyinin yükselmesi, beklentilerini de arttırmaktadır. Bu araştırmada da eğitim düzeyi yükseldikçe, kentle ilgili hususlarda memnuniyet düzeyinin düşmesi bu çerçevede yorumlanabilir.

Tablo 6. Eğitim ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Eğitim				
	İlkokul (%)	Ortaokul (%)	Lise (%)	Üniversite (%)	Lisansüstü (%)
Oyun aletleri ve oyun alanları temizdir	41.6	15.4	25.0	15.9	17.7
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	16.7	23.1	15.9	13.8	4.2
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	41.7	15.4	35.8	33.4	34.3
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	50.0	30.8	30.1	37.1	39.5
Esnafların tutum ve davranışlarından memnunum	41.7	38.5	34.3	21.5	11.5
Esnaflar müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	50.0	30.8	34.5	24.6	13.5
Pazar esnafının davranışlarından memnunum	27.3	15.4	26.2	25.2	15.6
Kentte çok fazla gürültü vardır	58.3	38.5	48.1	59.5	61.5
Kentin genel temizliğinden memnunum	36.4	7.7	38.1	27.7	21.8
Deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir	41.7	15.4	25.0	17.0	15.6
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	66.7	38.5	32.5	24.1	17.7
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	25.0	7.7	13.2	8.2	9.3
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	91.7	84.6	91.6	87.2	84.4
Esnafların kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	75.0	53.9	64.2	75.4	73.9

4.7. Gelir Düzeyi ve Kentlilik Bilinci

Gelir düzeyi ile kentlilik bilinci arasındaki ilişki Tablo 7'de sunulmuştur. Buna göre; kentlilik bilinci ekseninde değerlendirmeye alınan "Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır" seçeneği ile ilgili ki-kare analizi yapılamamıştır. Fakat "Esnafların tutum ve davranışlarından memnunum", "Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir" ve "Esnafların kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım" seçenekleri arasında anlamlı bir ilişki ($P<0.05$) olduğu görülmektedir. Sosyo-ekonomik statüsü yüksek olan bireylerin yaşam standartlarının yüksek olmasıyla beraber, daha fazla imkana sahip olmaları ve hizmet kalitesi yüksek yerlerden alışveriş yapabilmeleri beklentilerini arttırmaktadır. Bu durum, kentteki esnaf davranışlarından memnun olmamalarını anlaşılır kılmaktadır. Ayrıca, sosyo-ekonomik statü yükseldikçe sadece sosyal davranış kalitesiyle ilgili beklenti artmamakta, aynı zamanda kentin fiziki yapısı veya görünümüyle ilgili de beklentinin arttığı görülmektedir.

Tablo 7. Gelir ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Gelir					P
	1000< (%)	1000-2000 (%)	2001-3000 (%)	3001-5000 (%)	5001> (%)	
Oyun aletleri ve oyun alanları temizdir	19.1	28.5	20.8	14.4	15.9	0.372
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	23.8	12.9	12.6	14.4	7.0	0.279
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	28.5	34.9	26.0	38.1	35.7	0.349
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	33.4	26.9	36.8	40.2	38.6	0.086
Esnafların tutum ve davranışlarından memnunuz	42.9	31.7	26	16.1	16.8	0.037
Esnaflar müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	42.8	31.7	26.1	21.1	19.8	0.105
Pazar esnafının davranışlarından memnunuz	35.0	28.6	25.0	19.4	18.0	0.243
Kentte çok fazla gürültü vardır	42.8	61.9	50.5	61.0	57.4	0.570
Kentin genel temizliğinden memnunuz	20.0	33.3	38.5	19.4	25.7	0.144
Deniz, kumsal ve sahil yeterince temizdir	19.0	22.2	19.8	15.3	20.8	0.656
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	28.5	38.1	29.4	25.4	15.8	0.029
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	14.3	14.5	7.2	12.7	6.0	0.796
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	76.2	91.5	90.6	86.5	86.2	-
Esnafların kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	57.2	60.3	72.9	75.2	78.2	0.029

4.8. Meslek ve Kentlilik Bilinci

Meslek ile kentlilik bilinci arasındaki ilişki Tablo 8’de verilmiştir. Kentlilik bilinci kapsamında değerlendirmeye alınan seçenekler ile ilgili ki-kare analizi yapılamamıştır. Tabloya bakıldığında “Ev hanımı” olanların diğer mesleklere göre memnuniyet düzeylerinin oransal olarak biraz daha yüksek, buna karşılık “Yönetici” olanların ise memnuniyet düzeylerinin biraz daha düşük olduğu söylenebilir. Tablo, seçeneklere verilen cevaplar ekseninde değerlendirildiğinde bazı meslek çalışanlarının memnuniyet düzeylerinin önemli derecede birbirinden farklılık gösterdiğini de ortaya koymaktadır. Örneğin; kent içi toplu taşıma araçları personellerinin yolculara tutum ve davranışlarını iyi bulan ev hanımlarının oranı %36.9 iken bu oran “Akademisyen, doktor, avukat vb.” meslek mensuplarında %4.2’ye düşmektedir. Yine esnafların tutum ve davranışlarından memnun olan işçilerin memnuniyet düzeyi %40.9 iken bu oran yöneticilerde %7.4’e düşmektedir. “Ordu halkının trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır” seçeneğine tüm meslek gruplarının verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde ise “katılıyorum” diyenlerin oransal dağılımının oldukça düşük olması araştırma kapsamında ulaşılan

çarpıcı sonuçlardan biri olmuştur. Bu sonuçlar ışığında, özellikle eğitim düzeyinin ve sosyo-ekonomik statünün yüksek olduğu meslek gruplarında memnuniyet düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Bir diğer ifadeyle, yukarıda eğitim ve gelir düzeyi ekseninde yaptığımız değerlendirmeleri meslek ekseninde de yapabiliriz.

Tablo 8. Meslek ve Kentlilik Bilinci İlişkisi

	Meslek							
	Öğrenci (%)	Ev hanımı (%)	Emekli (%)	İşçi (%)	Yönetici (%)	Esnaf (%)	Büro elemanı /Memur (%)	Akademisyen Doktor, Avukat vb. (%)
Oyun aletleri ve oyun alanı temizdir	22,7	42,1	27,3	20,9	29,6	20,0	14,5	15,3
Ulaşım personellerinin (şoförlerin) yolculara tutum ve davranışları iyidir	22,7	36,9	10,0	16,9	11,1	-	10,8	4,2
Otopark görevlisinin davranışları iyidir	40,9	42,1	18,2	31,9	18,5	20,0	33,5	41,7
Alışveriş yeri personelinin davranışları iyidir	22,7	31,6	36,4	40,9	25,9	20,0	37,3	41,7
Esnafın tutum ve davranışlarından memnunum	40,3	36,9	18,2	40,9	7,4	30,0	19,8	8,3
Esnafın müşteriye yeterince yardımcı olmaktadır	31,8	36,9	18,2	41,6	11,1	30,0	24,0	11,2
Pazar esnafının davranışlarından memnunum	27,2	26,3	18,2	26,7	7,4	20,0	24,1	20,8
Kentte çok fazla gürültü vardır	59,1	63,1	50,0	45,9	59,2	-	58,1	59,7
Kentin genel temizliğinden memnunum	31,8	31,6	45,5	29,5	18,5	-	30,6	23,6
Deniz, kırsal ve sahil yeterince temizdir	13,6	36,9	27,3	18,1	14,8	-	20,4	16,7
Ordu kenti fiziki yapılanma açısından estetik bir görünüme sahiptir	22,7	36,9	27,3	39,4	18,5	20,0	24,0	19,5
Ordu halkı trafik kurallarına uyma hususunda duyarlıdır	9,1	10,5	9,0	14,1	3,7	10,0	12,0	5,6
Ordu'nun bir kent müzesine ihtiyacı vardır	86,4	84,2	100,0	88,9	88,9	90,0	86,8	86,0
Esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsızım	59,1	84,2	91,0	63,9	74,1	50,0	73,7	76,4

4.9. Ordu Kentinin Öne Çıkan Sorunları

Katılımcılara “sizce Ordu’nun en önemli ilk üç sorunu nedir?” diye bir soru yöneltilmiş ve toplamda 53 sorun tespit edilmiştir (Tablo 9). Aşağıdaki tabloda bu sorunlardan ilk 23’ü sıralanmıştır. Buna göre, katılımcıların belirtmiş olduğu 53 sorun içerisinde, çevre kirliliği, çöp, eğitim düzeyi, insan davranışları, esnaf davranışları, kent kültürü, gürültü, kaldırımların işgali vb. doğrudan veya dolaylı olarak kentlilik bilinci ile ilgili sorunların toplamının %36 olduğu görülmektedir. Bu oran kentlilik bilinci ile ilgili sorunu üst sıralara taşımaktadır. Bir diğer ifadeyle, kentlilik bilincinin yeterince gelişmediği anlamına da gelmektedir.

Tablo 9. Ordu Kentinin Sorunları

Sizce Ordu kentinin en önemli ilk üç sorunu nedir?		
	N	%
Trafik	201	50,3
Altyapı/Üstyapı	173	43,2
Ulaşım	97	24,2
Çarpık Kentleşme	82	20,5
İşsizlik	75	18,7
Rekreasyon Alanlarının Yetersizliği	55	13,8
Çevre Kirliliği	50	12,5
Otopark	49	12,2
Alışveriş Merkezleri	39	9,8
Sosyo-Kültürel Faaliyetlerin Yetersizliği	35	8,7
Çöp	31	7,8
Pahalılık	27	6,7
İçme Suyu	27	6,7
Çevre Düzenlemesi	26	6,5
Sanayinin Olmaması	23	5,8
Eğitim Düzeyi	14	3,4
İnsan Davranışları	14	3,4
İstihdam	13	3,3
Turizm	13	3,3
Esnaf Davranışları	12	3,0
Kent Kültürü	9	2,3
Sağlık Hizmetlerinin Yetersizliği	8	2,0
Yerel Yönetimlerin Sorunlara Çözüm Üretmemesi	8	2,0

5.TARTIŞMA ve SONUÇ

Ordu kenti, başta kıyı alanları olmak üzere kent bütününde artış gösteren açık ve kapalı rekreasyon alanları, çocuk oyun alanları ve yapılaşması ile kentleşme süreci içerisinde önemli bir ivme kazanmıştır. Kıyı boyunca oluşturulan piknik alanları, gezinti ve yürüyüş yolları, açık ve kapalı oturma birimleri kent yaşayanları tarafından oldukça yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Rekreasyon alanlarını etkin kullanan kent yaşayanları sürekli birbirleri ile etkileşim içerisinde bulunmakta, sosyalleşmekte, kişisel olarak gelişmekte, birbirine saygı duymayı, anlayış göstermeyi ve paylaşmayı öğrenmekte dolayısı ile kentlilik bilinci anlamında olumlu değişimler göstermektedirler.

Bu çalışmada öncelikle ankete katılanların bireysel özelliklerinin memnuniyet düzeylerini etkileyip etkilemediği incelenmiş, ardından her bir bireysel özellik sorulan 14 soru ekseninde değerlendirilerek genel anlamda katılımcıların kentten beklenti düzeyleri ortaya konulmuştur.

Cinsiyet ve kentlilik bilinci arasındaki ilişki genel olarak değerlendirildiğinde, kadınların memnuniyet düzeylerinin erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Nitekim oyun alanları ve

oyun aletleri temizliği, kentin genel temizliği, sahil ve kumsal temizliği ile esnafların yardımcı olmaları durumu dışındaki tüm konular için kadınların erkeklerden daha yüksek memnuniyet ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Ancak kadınların ve erkeklerin genel anlamda memnuniyet düzeylerinin yüksek olmadığı sonucu çıkmaktadır. Bir diğer ifadeyle, cinsiyet ekseninde her ne kadar kendi içinde farklılıklar gözlense de, genel anlamda cinsiyet fark etmeksizin kentlilik bilincinin düşük olduğu görülmektedir. Samsun'da yapılan kentlilik bilinci araştırmasında ise (Mutlu ve Özaydın, 2011:64), cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ve görece kentlilik bilincinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, cinsiyet ekseninde sonuçları bir başka açıdan yorumladığımızda, kentin kapalı rekreasyon alanları açısından ihtiyacı karşılamadığı görülmektedir. Örneğin kent müzesine ihtiyaç olduğu konusuna kadınlar %91.6 oranı ile katılırlarken, erkekler de yine %84.2 oranı ile ihtiyacı onaylamaktadırlar. Esnafların kaldırımlara masa sandalye koymalarından yine her iki grup ta (%69.8 kadın; %76.1 erkek) oldukça rahatsız olduğunu bildirmişlerdir.

Memleketi Ordu olması ve olmaması durumu ile memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde; Ordulu olmayanların memnuniyet düzeylerinin, Ordululara göre daha düşük olduğu görülmektedir. Kentin gürültüsü dışında, tüm sorulara verilen cevaplar bu sonucu desteklemektedir. Bu sonucu, farklı kentlerde yaşamış insanların daha geniş bir yelpazeden kenti inceleme fırsatı bulması ve mukayese imkanlarının olması dolayısı ile beklentinin yükselmesi olarak açıklamak mümkün olacaktır. Bunun yanı sıra Ordulu olsun ya da olmasın tüm katılımcıların yarısından fazlasının kentten memnun olmadıkları görülmektedir. Acungil (2012:116) tarafından Tokat kentinde yapılan araştırmada da Tokatlı olmayanların memnuniyet düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir.

Memleket ekseninde sonuçları daha detaylı incelediğimizde, özellikle esnafların tutum ve davranışları ile müşteriye yardımcı olmaları hususunda Ordulu olmayanların çok ciddi memnuniyetsizliği olduğu görülmektedir. Ayrıca, kentin temizliği, fiziki yapılanması ve insanların trafik kurallarına uyması açısından da Ordulu olmayanların memnuniyetsizliği çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu durum, Ordulu olmayanların ya kendi memleketlerinin ya da daha önce yaşadığı kentlerin daha nitelikli olmasıyla açıklanabilir.

Önceden yaşadığı kent açısından katılımcılar incelendiğinde, büyükşehirde yaşamış olan ve olmayan olarak iki ayrı sınıf oluşturulmuştur. Büyükşehirde yaşamış olanların diğerlerine oranla gürültüden rahatsızlık düzeylerinin düşük olmasını, geldikleri büyükşehir hayatında muhtemelen mevcut olan yoğun gürültülü ortamlara bağlayabiliriz. Ayrıca büyükşehirde yaşamış olma durumu ne olursa olsun katılımcıların %80'inden fazlası kent müzesi ihtiyacını vurgulamaktadır.

Memnuniyet düzeylerinin yaşa göre değişimi incelendiğinde, kentin mevcut durumundan en memnun olan yaş grubunun 55 ve üstü olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarında memnuniyet düzeyleri sorulara göre değişmekte olup, 15-24 yaş grubunun deniz ve kumsalın temiz olması durumu için verdiği cevap en düşük memnuniyet düzeyi (%12.8) olarak karşımıza çıkmaktadır. Ordu kenti, yakın bir geçmişe kadar kır-kent ikilemi arasında yaşayan, büyük değişim hareketlerinin yaşanmadığı, nitelikli iç göç oranı oldukça düşük bir kent olarak varlığını devam ettirmiştir. Üniversitenin mevcudiyetini daha yoğun göstermesi ve üniversite sayesinde kentin aldığı kaliteli göç, kent gençlerinin üniversite kentinde yaşamaya başlaması ve bunların yanı sıra büyükşehir olma süreci içerisinde yaşanan değişimler, kent halkının kentleşme anlamında olumlu değişimler yaşamasına olanak sağlamıştır. Bu değişimlerden en az etkilenen yaş grubunun 55 ve üstü yaş grubu olması, daha durgun bir kentte olgunlaşan, kendine ait bir kent kültürü olan bu kesimin hızlı değişime ayak uydurması, değişen kent içerisinde değişen kentlilik bilincini yakalaması oldukça güç bir durum olarak açıklanabilir.

Eğitim düzeyi açısından sonuçlar genel olarak incelendiğinde; eğitim seviyesi düştükçe memnuniyet düzeyinin yükseldiği görülmektedir. Örneğin; oyun alanlarının temizliği konusunda ilkökul mezunlarının %41.6'sı, lisansüstü düzeyde eğitim almış kişilerin ise %17.7'sinin memnun oldukları görülmekte; Ordu kentinin fiziki yapılanma açısından estetik görünüme sahip olduğunu düşünen ilkökul mezunları %66.7'lik oldukça yüksek bir orana sahipken, lisansüstü mezunların sadece %17.7'si onlarla hemfikir olmuştur. Eğitim düzeyinin yükselmesinin, kentlilik bilincini olumlu yönde etkileme durumu beklenen bir sonuçtur. Nitekim Şen Beyazlı ve Aydemir, (2008:59)'da aynı sonuca ulaşmış ve "Kentlinin yaşam standartları arttığında, belirli bir refah ve gelir düzeyine eriştiğinde yaşam çevresiyle olan ilişki düzeyi de artacaktır. Bu bağlamda maddi anlamda sıkıntı çekmeyen, sosyal güvencesi olan deneklerin, kentlerine karşı daha duyarlı olmaları, yaşam çevrelerini iyileştirici, gelişimini yönlendirici faaliyetlerde bulunmaları beklenebilir" demişlerdir. Keskin vd. (2015:43) tarafından Bursa kentinde yapılan bir araştırmada da lisansüstü mezunlarının kentlilik bilincinin okur-yazar olmayanlara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Eğitim düzeyi farklılığının, bireylerin bütün yaşamlarında kendini göstermekte, eğitimin özellikle bireyselleşme, bilinç ve statü yükseltme araçlarından biri olması, bireylerin de davranışlarının bu çerçevede şekillenmesine neden olmaktadır (Yüksel, 2015:160). Şen Beyazlı ve Aydemir, (2008:59), tarafından Trabzon kentinde yürütülen çalışmada, eğitim düzeyleri açısından, kentlilik bilincinde ön plana çıkan grubun %35'lik bir oran ile doktora düzeyinde eğitime sahip olanlar olduğu, okuma yazma bilmeyenlerin ise sadece %7'sinin kentlilik bilinci düzeyinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Gelir ile kentlilik bilinci arasındaki ilişkiyi değerlendirdiğimizde, gelir yükseldikçe kentle ilgili memnuniyet düzeyinin düştüğü görülmektedir. Bulgulara daha detaylı baktığımızda, hem ulaşım personellerinin (şoförlerin) hem de esnafların tutum ve davranışları ile müşterilere yeterince yardımcı olmalarındaki memnuniyet gelir düzeyi arttıkça azalmaktadır. Ayrıca, kentin fiziki yapılanması, halkın trafik kurallarına uyması ve esnafların ürünlerini kaldırımlara koyması gibi hususlarda gelir düzeyi arttıkça memnuniyet düzeylerinin de azaldığı görülmektedir. Acungil (2012:118) tarafından Tokat kentinde yapılan araştırmada da gelir düzeyi arttıkça kentlilik bilincinin azaldığı görülmektedir.

Meslek açısından bulgular incelendiğinde, tüm faktörler için katılımcıların memnuniyet düzeylerinin %50'nin altında olduğu görülmektedir. Bulgulara daha detaylı baktığımızda katılımcıların mesleği fark etmeksizin hemen hemen yarısından fazlasının gürültü konusunda memnuniyetsizliği açıkça görülmektedir. Ayrıca, kentin bir müzeye ihtiyaç duyması ve esnafların kaldırımları işgal etmesi hususlarında da ciddi bir memnuniyetsizlik vardır. Bir diğer açıdan özellikle işçi olanlar ile yönetici olanlar arasında hemen hemen bütün hususlarda memnuniyet açısından çarpıcı farklılıklar göze çarpmaktadır. Yönetici olanların işçi olanlara kıyasla memnuniyet düzeylerinin düşük olması, bu meslek grubunda kentlilik bilincinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu durum, işçinin temel önceliğinin geçimini sağlamak olması, belli bir yaşam standardını yakalamış olan yöneticinin ise beklentilerinin daha yüksek olması ile açıklanabilir.

Katılımcıların "sizce Ordu kentinin en önemli ilk üç sorunu nedir?" sorusuna verdiği cevaplar ekseninde, kentlilik bilinci ile ilişkilendirilebilecek sorunların oranının %36'ya ulaşması, kentlilik bilinci sorununu ilk sıralara taşımaktadır. Bir diğer ifadeyle, bulgular Ordu kentinde kentlilik bilincinin yeterince gelişmediğini göstermektedir.

Genel olarak tüm sonuçlar incelendiğinde gürültünün en etkili memnuniyetsizlik sebeplerinden biri olduğu ortaya çıkmaktadır. Karadeniz sahil yolu olarak nitelendirilen E70 karayolu, Ordu kent merkezi içerisinden geçmekte, dolayısı ile kentin, günün her saatinde yoğun bir trafik yükü ile karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu durum kentsel yaşam kalitesini olumsuz etkilemekte, hava ve gürültü kirliliğine neden olmaktadır. Yeşil vd. (2015:180) tarafından kentin belirli noktalarından gürültü ölçümleri yapılmış ve söz konusu karayolunun kentin en önemli trafik gürültü kaynağı olduğunu ortaya koymuşlardır.

Güçlü, (2002:1)'nin "Kentlileşmenin, kentli bir davranış biçimi olan katılımcı davranışı ortaya çıkarması beklenebilir. Bireylerin kent yaşamında, yaşamlarını etkileyecek kararlara tepki göstermeleri, kentsel hizmetlerden yararlanma ve örgütlenme düzeyleri kentlilik bilincinin göstergelerindedir" sözleri, bu çalışmada ortaya konulmak istenen beklenti, talep ve memnuniyet

=====

düzeylerinin kentlilik bilinci ile doğrudan bir ilişkisi olduğu tezini desteklemektedir. Çalışma sonucunda; katılımcıların hangi bireysel özelliğe sahip olurlarsa olsunlar %50'den fazlasının memnuniyetsizliklerini bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, Ordu kentinin sunduğu imkanlar açısından halkın beklentilerini karşılama düzeyinin oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tüm kent halkının kente karşı sorumlulukları bulunmaktadır. Ulaşım görevlileri, yerel esnaf, küçük alışveriş merkezleri ve pazar esnafının tutum ve davranışlarını ılımlaştırması, kentlilerin beklentileri arasındadır. Temizlik konusu yerel yönetimlerin sorumluluğunda olup, atıkların toplanması, rekreasyon alanlarının temizlenmesi konularında daha aktif çalışmaları beklenebilir. Ancak temizlik konusunda halkın kendisine de önemli görevler düşmekte, kullandığı alanları kirletmemek hususunda çaba sarf etmesi, kentlilik bilinci ve kent yaşayanları açısından önemli bir eylem olarak ortaya çıkmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, oldukça yüksek oranlarda ortaya çıkan "Kent Müzesi" talebi, kentlilerin oldukça makul bir ihtiyacı olarak karşılanmalı ve en kısa zamanda tamamlanması gereken bir eksiklik olarak ele alınmalıdır. Aynı şekilde esnafın kaldırımlara masa, sandalye, tezgah ya da ürünlerini koymalarından rahatsız olma durumunun da çok yüksek oranlarda ortaya çıktığı görülmektedir. Dar sokaklara sahip kentte en çok rahatsızlık verici durumlardan birisinin bu durum olması da beklenen bir durumdur. Özellikle dar sokaklarda geçişi engelleyecek şekilde masa sandalye konmamalı, ya da konmaması için çeşitli yaptırımlar uygulanmalıdır.

Ordu kentinde kentlilik bilincini yükseltmek için birtakım çalışmalar yapılmalıdır. Bunlar arasında;

- 1- Kentteki sosyo-kültürel faaliyetlerin ve alanların çeşitlendirilmesi ve herkesin katılımının sağlanması için çalışmalar yürütmelidir.
- 2- Kent sakinlerinin ortak bir bellek oluşumuna yardımcı olacak ve kentsel yaşam kalitesini arttıracak mekanlar inşa edilmelidir.
- 3- Tarihi ve doğal mekanların korunarak ve halkın hizmetine sunulması bireylerin kente olan aidiyetleri arttırılmalıdır.
- 4- Kent ile ilgili kararlar alırken, kentte yaşayanların katılımı sağlanmalıdır.
- 5- Kentsel yaşama kentteki tüm kesimin katılımı sağlanmalıdır.
- 6- Başta yerel yönetimler olmak üzere, kentteki tüm kurumlar, sivil toplum kuruluşları, medya vb. kentlilik bilincini geliştirmek için daha aktif çalışmalıdır.

- 7- Çevrenin düzenlenmesi, temizlenmesi, çevreye zarar verenlerin ve kamuya ait ortak alanların işgal edilmesi ile ilgili yerel yönetimin kontrol mekanizmaları daha etkin hale getirilmelidir.
- 8- Kenti marka haline getirecek ve kent imajını olumlu etkileyecek projeler hayata geçirilmelidir.
- 9- Kent sakinlerinin üretilen mal ve hizmetlere, sağlık kurumlarına, barınma imkanlarına, üretim sürecine, herhangi bir ayrıma maruz kalmadan eşit bir şekilde erişimi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- ACUNGİL, Y. (2012). "Kentleşme Sürecinde Tokat'ta Kentlilik Bilinci", Y.L. Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, SBE.
- AKTAŞ, E.- AKA, A. ve CEM DEMİR, M. (2006). "Türkiye'de Hemşehri Dernekleri ve Kırsal Dönüşüm", Turkish Journal of Agricultural Economics, Vol. 12, pp. 51-58.
- ANONİM 2014a. Ordu İli 2013 Yılı Çevre Durum Raporu. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 147, Ordu.
- ANONİM 2014b. İlçe, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus. Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>
- BİROL, G. (2008). "Kentlilik Bilinci ve Balıkesir'den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi", Ege Mimarlık Dergisi, Sayı:65, 2008/2, ss. 28-31.
- ERKAN, R. (2010). Kentleşme ve Sosyal Değişme, Ankara: Bilimadamı Yayınları.
- ES, M.-ATEŞ, H. (2004). "Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 48, ss. 205-248.
- GÜÇLÜ, S. (2002). Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- GÜLLÜPİNAR, F. (2011). "Kent Kuramları" Güneş, Fatime (ed.) Kent Sosyolojisi,50-83, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- KAYA, E.-ŞENTÜRK, H.-DANIŞ, O.-ŞİMŞEK, S. (2007). Modern Kent Yönetimi-Kent-Kentleşme ve Kent Yönetimi, İstanbul: Okutan Yayıncılık.

=====

KENTLEŞME ŞURASI (2009). http://www.kentges.gov.tr/_dosyalar/sura_raporlari/kitap9.pdf, (Erişim Tarihi: 05.04.2016).

KESKİN, E.B.-SAĞOCAK, M.-VURAL ARSLAN, T. (2015). "Kentlilik Bilinci Çalışmaları İçin Bir Model Önerisi: Bursa'da Kentlilik Bilinci Araştırması", PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, Cilt/Vol: 11, Sayı/Num: 1, ss. 21-43.

MACIONIS, J.J. (2012). Sosyoloji. Çev: Eroğlu, Tuğba. Ankara: Nobel Yayınları.

MUTLU, A.-ÖZAYDIN, Ö. (2011). "Metropol Kent Samsun'da Kentlilik Bilinci", Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, TR83/2011/DFD/007 No'lu Araştırma Projesi Raporu.

ÖZER, İ. (2016). "Türkiye'de Kent, Kentleşme ve Kentsel Değişme" Zencirkıran, Mehmet (ed.) Düünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, 269-299, Bursa: Dora Yayınları.

RITTERSBERGER-TILIÇ, H. (2011). "Kavram Olarak Kent Sosyolojisi" Güneş, Fatime (ed.) Kent Sosyolojisi, 2-25, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

SABAN ÖKESLİ, D. (2014). "Göçmen Kültürü ve Kentlilik Bilinci-Adana Örneği", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 33, ss. 595-607.

ŞEN BEYAZLI, D.-AYDEMİR, Ş. (2008). "Kentlilik Bilinci ve Mekân: Trabzon Kenti Örneği", Planlama Dergisi, Şehir Plancıları Odası Yayını, Cilt.4, ss. 49-60.

YEŞİL, M.-ATABEYOĞLU, Ö.-YEŞİL, P. (2015). "Karayollarının kent içi trafik gürültüsü düzeyine etkisi: Ordu kent merkezi örneği", Turkish Journal of Forestry. 16(2): 177-182.

YILMAZ, N. (2004). "Farklılaştırıcı ve Ayrıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi. Sayı: 48, s. 250-267.

YÜKSEL, M. (2015). "Eğitim Düzeyi Farklılıklarının Spora Yansıması", The Journal of Academic Social Science Studies. Number: 31, p. 149-165, Winter II 2015.

WIRTH, L. (2002). "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme, 20. Yüzyıl Kenti". Duru Bülent, Alkan Ayten (Çev.). Ankara: İmge Kitapevi.